

УДК 656.2:330.322

ПЕРЕДУМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Андрєєва О. В., к.е.н., доцент (ДЕТУТ)

В статті окреслено основні передумови удосконалення управління інвестиціями на залізничному транспорті, що базуються на впровадженні адаптивно-ситуативного підходу в процес управління, який поєднує в собі управління стратегічним процесом інвестування на базі врахування та використання особливостей макроекономічної ситуації, динамізації економіки та адаптації до таких процесів.

Ключові слова: інвестування, управління інвестиційними процесами, адаптація, кон'юнктурні зміни, залізничний транспорт.

ПРЕДПОСЫЛКИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ

Андреева Е. В., к.э.н., доцент (ГЭТУТ)

В статье обозначены основные предпосылки совершенствования управления инвестициями на железнодорожном транспорте, базирующиеся на внедрении адаптивно-ситуативного подхода в процесс управления, который объединяет в себе управление стратегическим процессом инвестирования на базе учета и использования особенностей макроекономической ситуации, динамизации экономики и адаптации к таким процессам.

Ключевые слова: инвестирование, управление инвестиционными процессами, адаптация, конъюнктурные изменения, железнодорожный транспорт.

PREREQUISITES OF IMPROVEMENT OF INVESTMENT PROCESSES MANAGEMENT ON RAILWAY TRANSPORT

Andreeva E. V., Ph.D., associate professor (SETUT)

The article outlines the key prerequisites of improvement of investment management on railway transport based on introduction of the adaptive situational approach in the process of management that combines management of the strategic process of investment based on accounting and usage of the macroeconomic situation, economical dinamization and adaptation to such processes. The article highlights the need of prevailing economic methods of management of investment processes of railway transport over the administrative methods, also it highlights that the practical implementation of these methods - in carrying out financial planning, mathematical modelling, economical outlook for the purpose of integrated assessment of the profitability of investment projects and the possibility of leveling the negative impact of factors of the external and internal environment.

Keywords: investment, management of investment processes, adaptation, market changes , railway transport.

Постановка проблеми. Інтеграція української економіки в світову, динамізація циклів економічного розвитку, умови нестабільного зовнішнього середовища показали необхідність освоєння прогресивних інструментів і підходів в управлінні господарською діяльністю, змінили уявлення про роль інвестиційної діяльності в бізнесі. Щодо залізниць, то їх економічний розвиток залежить, більшою мірою, від уміння управляти інвестиційним процесом, ніж від ресурсних можливостей.

Сучасний стан та особливості функціонування підприємств залізничної галузі ускладнюється неефективними методами управління її розвитком та відсутністю фінансової підтримки з боку держави. Значна частка основних

засобів залізничного транспорту фізично та морально застарілі, орієнтовані на середню якість його продукції при зростаючих потребах ринку, що зумовлює вкрай необхідний інноваційний розвиток виробничої бази галузі на основі формування ефективної системи інвестиційного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики інвестування на залізничному транспорті знайшли відображення в наукових роботах економістів, таких як: Макаренко М.В. [5], Стасишин М.С. [4], Цветов Ю.М. [5], Богомолова Н.І. [3], Кравченко О.О. [2], Андрєєва О.В. [1,2] та інших. Але ж, огляд наукових досліджень вказує на недостатність висвітлення передумов

удосконалення управління інвестиційними процесами на залізничному транспорті.

Мета статті - обґрунтування основних передумов удосконалення управління інвестиційними процесами на залізничному транспорті, врахування яких допоможе здійснювати управління інвестиціями на більш досконалшому рівні.

Виклад основного матеріалу. Аналіз економічного середовища свідчить про поступову динамізацію циклів економічного розвитку, що формує особливі умови, в яких залізничній галузі необхідно розвиватися, ефективно працювати, вибудовувати інвестиційну політику і стратегію подальшого ефективного інвестування. Такі непрості умови сучасності залізничний транспорт України зустрічає з застарілими основними засобами, знос яких перевищує рівень в 85% [5].

При цьому, причинами незадовільного сучасного стану залізничного транспорту є відсутність інвестицій для забезпечення навіть простого відтворення основних виробничих засобів і відсутність ефективного механізму управління інвестиціями.

Специфіка галузевої інвестиційної діяльності пов'язана зі стимулюючим характером інвестиційної по відношенню до операційної діяльності, нерівномірністю та циклічністю, що вимагають коригування та адаптації до змін зовнішнього середовища, наявності інвестиційних ризиків та необхідністю їх мінімізації, часовим лагом запізнення між інвестиційною діяльністю та інвестиційним прибутком тощо.

Слід зазначити, що реалізація інвестиційних проектів на залізничному транспорті охоплює значний проміжок часу від ідеї інвестування до експлуатації об'єкту. Такий життєвий цикл необхідно враховувати при управлінні інвестиційним процесом, з огляду на циклічність його характеру.

В умовах прогнозування циклічності інвестиційного процесу, управління полягає в передбаченні часу початку економічної кризи, підготовці до неї, так званій «кризової імунізації», та виходу з найменшими збитками, що в свою чергу диктує необхідність реалізації адаптивно-ситуативного підходу до управління інвестиційними процесами підприємств залізничного транспорту. Такий підхід полягає у врахуванні умов макроекономічної та галузевої ситуації, яка склалася (або прогнозується) на момент прийняття чи виконання рішень щодо інвестування та враховує адаптацію до неї, що закладає основу для стабілізації економічного розвитку транспортного сектору. Підхід поєднує в собі управління стратегічним процесом інвестування на базі врахування та використання особливостей макроекономічної ситуації, динамізації економіки та адаптації до таких

процесів. Реалізація адаптивно-ситуативного підходу відбувається через механізм інвестування на залізничному транспорті, який поєднує форми та методи галузевого інвестиційного управління, послідовність процесів і стадій, відповідних процедур і фінансових інструментів, які відповідають реаліям сучасного етапу трансформації фінансово-економічних відносин у галузі. Механізм управління базується на контролінгу інвестиційного процесу, як комплексній системі функцій управління інвестиціями в галузі. Контролінг інвестиційного процесу займає в механізмі управління інвестиціями одне з найважливіших місць у зв'язку з виконанням їм ролі «творця» інформаційно-аналітичної бази, ролі «управлінця» системою інвестиційного планування та контролюю бюджету інвестицій і ролі «координатора» інвестиційних ризиків.

З точки зору управління інвестиціями, існують позитивні і негативні аспекти, пов'язані з циклічністю транспортного ринку. Позитивний аспект – при низькій кон'юнктурі ринку завжди вигідніше здійснювати інвестиції, оскільки для інвесторів з'являються можливості здійснити вкладення з відносно низькими ризиками. Здійснюючи інвестиції в кризовий період інвестор може мати цінові переваги при вкладенні в об'єкти нерухомості, викликані циклічною ціновою турбулентністю, що характерна для даного періоду.

Процес інвестування завжди супроводжується низкою ризиків, але ж з огляду на сучасну економічну нестабільність ключовими є макроекономічні передумови, а мінімізація їх впливу знаходиться в межах цілеспрямованого державного регулювання.

Одним з інструментів мінімізації впливу таких ризиків є їх врахування при проведенні оцінки ефективності інвестиційних проектів. При оцінці ефективності інвестиційних проектів в умовах макроекономічної нестабільності необхідно поряд з іншими чинниками враховувати інфляційний ризик, який слід розглядати як можливість знецінення реальної вартості інвестиційного капіталу або очікуваних доходів від реалізації проекту, та ризик виникнення розривів в інвестиційному циклі тому, що в процесі реалізації інвестиційних проектів на залізничному транспорті можуть виникнути два види розривів:

1) розрив між передінвестиційною і інвестиційною фазами може виникнути в ситуації, коли рішення про капітальні вкладення в проект вже прийнято, але відсутні необхідні фінансові ресурси для початку його реалізації. Для залізничного транспорту України така ситуація є достатньо вірогідною, тому повинна розглядатися і аналізуватися у першу чергу;

2) розрив всередині інвестиційної фази може виникнути у випадку, коли реалізацію інвестиційного проекту вже було розпочато, але тимчасово припинено через недостатній обсяг фінансових ресурсів або їх знецінення внаслідок інфляції.

Отже, одним з напрямів «боротьби» з інфляційним ризиком є використання інструментарію пасивної адаптації для зниження ризику отримання негативного результату від реалізації проекту, тобто максимально можливе його врахування в процесі проведення передінвестиційних досліджень і розробки техніко-економічного обґрунтування проектів [2].

Практична реалізація функцій механізму управління інвестиціями на залізничному транспорті спирається на сукупність організаційно-економічних підходів до фінансування інвестиційних галузевих програм, одним з яких є їх диверсифікація і адаптація до кон'юнктурних змін транспортного ринку. В умовах макроекономічної нестабільності, саме варіативність стає головним критерієм при виборі джерел фінансування. Доцільність і можливість використання джерела фінансування інвестиційних проектів на залізничному транспорті залежить як від специфіки діяльності галузі так і від фази циклу економічного розвитку [1].

Висновок. Управління інвестиційними процесами на залізничному транспорті має здійснюватися з урахуванням динамізації циклів економічного розвитку та бути адаптованим до змін в системі чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що досягається через впровадження ефективного механізму інвестування та за рахунок створення системи інвестиційного контролю в галузі.

Систему оцінки ефективності інвестиційних проектів необхідно доповнити врахуванням додаткових факторів, зокрема таких як нестабільний рівень інфляції та наявність розривів в інвестиційному циклі внаслідок нестачі та нерівномірності надходження фінансових ресурсів.

Також, при управлінні інвестиційною діяльністю на залізничному транспорті в якості пріоритету слід уніфікувати методи і способи універсального міжнародного інвестиційного менеджменту, трансформувати структури

управління, що мають відношення до формування засад інвестиційного розвитку. Домінування економічних методів при управлінні інвестиційними процесами над методами адміністрування та організаційно - розпорядчими методами може підняти якість інвестиційної діяльності на залізничному транспорті. Практична реалізація даних методів - через фінансове планування, математичне моделювання, економічний прогноз, яке призведе до комплексної оцінки інвестиційних проектів, що включає не тільки аналіз їх потенційної прибутковості, а й можливості «поглинання» негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища .

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева О. В. Управление инвестиционными процессами предприятиями железнодорожного транспорта в условиях динамизации экономических циклов [Текст]: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.04 / Андреева Елена Владимировна. – К., 2013. – 197 с.
2. Андреева О.В. Моделирование оценки экономической эффективности инвестиционных проектов на железнодорожном транспорте в условиях экономической кризиса / О.О. Кравченко, О.В. Андреева // Эффективная экономика, 2012. – №12. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1676>.
3. Богомолова Н.І. Підходи до фінансування інвестиційної діяльності залізниць / Н. І. Богомолова, Я. Є. Дегтярьова // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія «Економіка і управління». – Вип. 19. – ДЕТУТ, 2012. – С. 154–160.
4. Стасишин М.С. Концептуальні засади інноваційного відтворення основних засобів на залізничному транспорті / М.С. Стасишин, О.В. Ярмолицька // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія «Економіка і управління». – Вип. 19, 2012. – С. 174–182.
5. Трансформація економіки та транспорт України / Ю. М. Цветов, М.В. Макаренко, М.Ю. Цветов, О.В. Левченко та ін. – К.: ДЕТУТ, 2012. – 180 с.

*Рецензент д.е.н., професор ДЕТУТ Богомолова Н.І.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*